

Inleiding

Deze Pensioenblik geeft u informatie over:

- het jaarverslag 2016;
- de laatste ontwikkelingen in 2017.

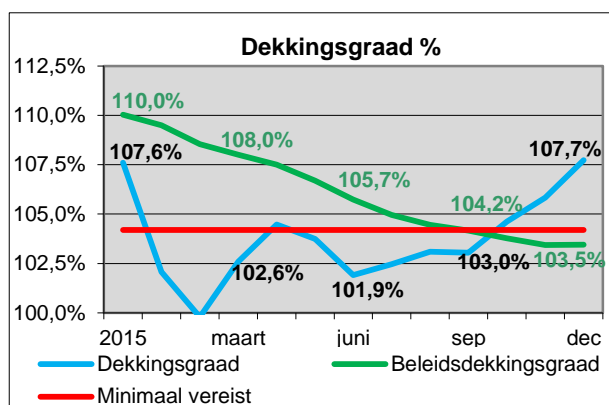
Samenvatting van het jaarverslag

Financiële positie TDV in 2016

In 2016 steeg de dekkingsgraad van 107,6% naar 107,7%. De beleidsdekkingsgraad daalde van 110% naar 103,5%.

De daling van de rente had een negatief effect op de dekkingsgraad. Dit werd echter goedgemaakt door het positieve beleggingsresultaat (zie Beleggingen).

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraden over de voorgaande 12 maanden. Omdat de dekkingsgraad met name aan het begin van het jaar sterk daalde, ligt de beleidsdekkingsgraad aan het einde van het jaar lager dan de dekkingsgraad.

De beleidsdekkingsgraad is de graadmeter voor de financiële positie van het fonds. Omdat deze eind 2016 onder de minimaal vereiste dekkingsgraad (104,2%) lag, had TDV per eind 2016 een dekkingstekort.

Herstelplan

TDV komt naar verwachting tijdig uit herstel.

Indien een pensioenfonds een dekkings- en/of reserve-tekort heeft, moet bij De Nederlandsche Bank (DNB) een herstelplan ingediend worden. Het herstelplan moet aantonen dat het tekort binnen de wettelijke termijn van 10 jaar weggewerkt kan worden. Indien dit niet zo zou zijn, moeten pensioenen mogelijk verlaagd worden. Per 31 maart 2016 is het herstelplan 2016 ingediend gebaseerd op de financiële positie per eind 2015. Per 31 maart 2017 is het herstelplan 2017 ingediend, gebaseerd op de financiële positie per eind 2016.

Uit beide herstelplannen komt naar voren dat de beleidsdekkingsgraad naar verwachting ruimschoots binnen de wettelijke termijn van 10 jaar boven de vereiste dekkingsgraad uitkomt. DNB heeft met beide herstelplannen ingestemd.

Gebruikte begrippen

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad geeft aan hoe groot de **bezittingen** van het fonds zijn ten opzichte van alle pensioenbetalingen (dit zijn de **verplichtingen** van het fonds). Als de dekkingsgraad 100% bedraagt, heeft TDV precies genoeg middelen om alle toekomstige pensioenbetalingen te kunnen verrichten.

De **beleidsdekkingsgraad** is het gemiddelde van de maandelijkse dekkingsgraad over een periode van de laatste 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is maatgevend voor de financiële positie van het fonds.

$$\text{Dekkingsgraad} = \frac{\text{Bezittingen}}{\text{Verplichtingen}} \times 100\%$$

Dekkingstekort en reservetekort

Een pensioenfonds heeft een **dekkingstekort** indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de **Minimaal Vereiste Dekkingsgraad (MVDG)**. Bij TDV lag de MVDG per eind 2016 op 104,2%.

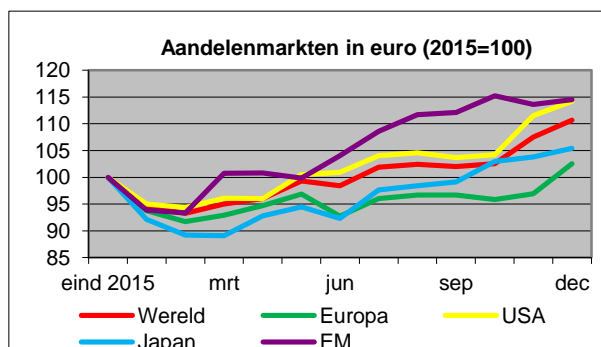
Een pensioenfonds heeft een **reservetekort** indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de **Vereiste Dekkingsgraad (VDG)**. Bij TDV lag de VDG per eind 2016 op 123,0%.

De MVDG en VDG kunnen per jaar verschillen.

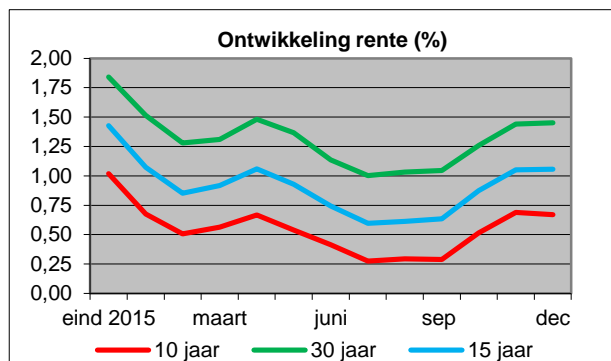
Beleggingen

Aandelen gestegen, rente gedaald.

In de eerste weken van het jaar daalden aandelenbeurzen fors. Dit kwam met name door een sterke daling van de olieprijs. Vanaf half februari herstelden de beurzen. Het herstel kwam onder andere door renteverlagingen in Europa en China. De stijging van aandelen hield de rest van het jaar aan en werd alleen kortstondig onderbroken door de verrassende uitslag van het Britse referendum om de EU te verlaten. Overigens bleef Europa duidelijk achter bij de andere aandelenmarkten.

De vrees voor een economische afzwakking zorgde in de eerste zes weken van 2016 voor een daling van de rente en ook voor een daling van obligaties van minder kredietwaardige bedrijven. Daarna bleef de rente tot het Britse referendum vrij stabiel, maar na het referendum daalde de rente weer. Vanaf september en vooral na de verkiezing van Trump als president van de VS veranderde dit en steeg de rente.

Beleggingsresultaten

TDV behaalde in 2016 een beleggingsresultaat van 7,9% (2015: 1,2%).

Door de daling van de rente werd op de renteafdekking (matching-portefeuille, MP) een rendement van 7,2% (2015: -2,7%) behaald. De gewone portefeuille (return-portefeuille, RP) boekte een positief resultaat van 5,9% (2015: 3%). Aandelen behaalden het hoogste rendement (8,7%, 2015: 6,6%). Het rendement op vastgoed was negatief (-4,4%, 2015: -0,7%) door een forse afboeking op de directe vastgoedportefeuille.

De belangrijkste verandering in de beleggingsportefeuille was de verkoop van het directe vastgoed. Deze verkoop heeft per half september plaatsgevonden. TDV heeft vele jaren profijt van het directe vastgoed gehad, maar de laatste jaren was dat niet meer het geval. De directe vastgoedportefeuille bestond hoofdzakelijk uit winkels. De afgelopen jaren is het winkellandschap aanmerkelijk verslechterd. Met name kleinere winkelcentra hebben het moeilijk gekregen. De leegstand is in die centra behoorlijk opgelopen. Winkels op de beste locaties in de grote steden blijven nog wel in trek bij consumenten en beleggers. TDV heeft niet de capaciteit om in die winkels te beleggen. Dit was voor het bestuur de belangrijkste reden om tot verkoop van het directe vastgoed te besluiten. Om de verkoop te kunnen realiseren heeft nog een behoorlijke afboeking plaats moeten vinden (€ 4,5 miljoen).

Om te beoordelen hoe het gevoerde beleggingsbeleid presteerde ten opzichte van het strategische beleggingsbeleid, wordt het behaalde beleggingsresultaat vergeleken met het resultaat dat met het strategische beleggingsbeleid zou zijn behaald (norm of benchmark).

In 2016 was het behaalde rendement van 7,9% hoger dan het rendement van 6,7% van de strategische norm. Het rendement van de matching-portefeuille bleef licht achter bij de norm. Het rendement van de return-portefeuille was beduidend beter dan dat van de benchmark. Binnen de return-portefeuille deden aandelen en overige beleggingen het beter dan de benchmark. De vastgoedportefeuille presteerde minder goed door de eerder genoemde afwaardering van het directe vastgoed.

Categorie	Rendement 2016	Benchmark	Rendement norm 2016
MP	7,2	50% Stijging van de TV	7,9
RP	5,9	Benchmark RP	3,9
Overige beleg.	7,6	1 jaars-rente	-0,1
TDV Aandelen	8,7	TDV Aandelen Benchmark	8,5
TDV Vastgoed	-4,4	TDV Vastgoed Benchmark	2,9
Portefeuille	7,9	Strategische Benchmark	6,7

Beleggingsadviseur

Altis nieuwe beleggingsadviseur.

Het bestuur was van mening dat TDV behoefte heeft aan een robuustere ondersteuning ten aanzien van het selecteren en monitoren van beleggingsfondsen. Na een zorgvuldige selectieprocedure is gekozen voor Altis AG, een dochtermaatschappij van NN Investment Partners (NNIP), het voormalige ING Investment Management.

Toeslagen (indexatie)

In 2016 (en 2017) geen toeslagverlening (ook wel indexatie genoemd).

Het toeslagbeleid is bij TDV voorwaardelijk. Dit betekent dat het bestuur jaarlijks besluit of en in hoeverre pensioenaanspraken en pensioenrechten worden aangepast.

Onder de huidige regelgeving is het niet toegestaan toeslagen toe te kennen indien de beleidsdekkingsgraad niet boven 110% ligt. Als gevolg hiervan zijn de pensioenaanspraken en pensioenrechten per 1 januari 2016 en 1 januari 2017 niet verhoogd.

Over 2015 was er geen algemene loonstijging, het uitgangspunt voor de toeslagverlening voor deelnemers per 1 januari 2016. Voor 2017 bedraagt de algemene loonstijging 3,38%.

De prijsstijging in de maand juli 2015 ten opzichte van het vorige jaar, het uitgangspunt voor de toeslagverlening voor pensioengerechtigden en gewezen deelnemers per 1 januari 2016, bedroeg 1,02%. Voor 2017 bedraagt de prijsstijging -0,24%.

Bestuur 2016

Twee nieuwe bestuursleden.

Per juni 2016 zijn mevrouw Ellen van Buiten (vertegenwoordiger namens de werknemers) en de heer Leon van Montfort (vertegenwoordiger namens de pensioengerechtigden) uit het bestuur teruggetreden. De heer Van Montfort is opgevolgd door mevrouw Wil Lugtenburg-Sanders.

Wil Lugtenburg was voorzitter van het verantwoordingsorgaan (VO). Zij is per dezelfde datum uit het VO teruggetreden en is opgevolgd door mevrouw Marianne van der Marck.

De heer Theo Tysma heeft de voorzittersrol in het VO van Wil overgenomen.

Verder is mevrouw Annemieke Bolt benoemd tot bestuurslid namens de werkgever. Zij was tot juni 2016 aspirant-bestuurslid. Annemieke is Hoofd Juridische Zaken Europa binnen Ardagh Group.

Uitvoeringskosten

Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer in 2016 € 128 (2015: € 157).

In 2016 zijn de kosten per deelnemer gedaald. Dat komt doordat TDV in 2015 is overgestapt naar een nieuw pensioenadministratiepakket. Voor deze overgang zijn in 2014 en 2015 kosten gemaakt die in principe éénmalig zijn. Deze éénmalige kosten bedroegen in genoemde jaren ongeveer € 30 per deelnemer.

Belangrijkste oorzaak voor de stijging van de vermogensbeheerkosten is dat de matching-portefeuille sinds 2016 beheerd wordt door Banque National de Paris (BNP) Investment Partners (BNPIP). Voordien trad BNPIP op als adviseur.

De transactiekosten zijn sterk gestegen door de verkoop van de directe vastgoedportefeuille. Aan een dergelijke verkoop zijn aanzienlijke kosten verbonden (notariskosten, makelaarsprovisie, advieskosten, overdrachtsbelasting).

	Per deelnemer in euro per jaar	
	2016	2015
Pensioenuitvoeringskosten	128	157
	In % gemiddeld vermogen	
Vermogensbeheerkosten	0,41%	0,39%
Transactiekosten	0,13%	0,06%

Premie

Premie in 2016 26,9% (2015: 23,8%). Premie in 2017 28,9%. Voor werknemers verandert de premie vrijwel niet.

TDV heeft voor de bepaling van de premie gekozen voor de methodiek van de 10-jars gemiddelde rente, dat wil zeggen het gemiddelde van de rentetermijnstructuur over de voorafgaande 120 maanden. Door de daling van de rente in de afgelopen jaren, stijgt de premie (een lagere rente betekent een hogere premie). In principe wordt de premie voor de helft door de werkgever betaald en voor de helft door de werknemer. Hierbij geldt dat de werknemersbijdrage niet hoger zal zijn dan de bijdrage die werknemers bij het bedrijfstakpensioenfonds PME betalen. Als gevolg hiervan betaalde de werknemer in 2016 gemiddeld ongeveer 11% premie (41% van de totale premie).

In 2017 is de premie voor werknemers vrijwel hetzelfde als in 2016. De verhoging van de premie wordt dus volledig door de werkgever betaald. De werknemersbijdrage zakt in 2017 hierdoor naar 38% van de totale premie.

Ontwikkelingen in 2017

AOW

Per 1 april verhoging AOW-leeftijd naar 66 jaar.

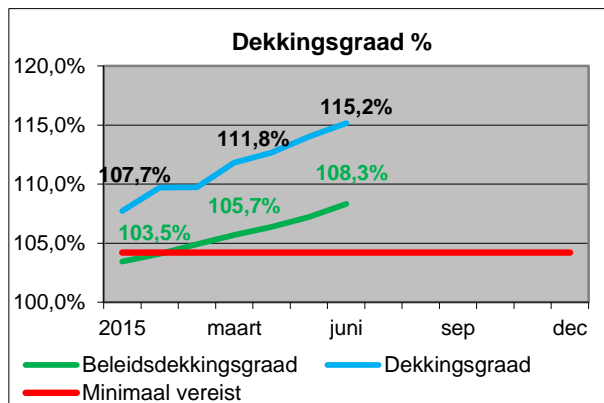
Per 1 april is de AOW-leeftijd verhoogd van 65 jaar en 9 maanden naar 66 jaar. Meer informatie kunt u vinden op www.svb.nl.

Financiële positie in 2017

In het eerste halfjaar van 2017 is de dekkingsgraad gestegen van 107,7% naar 115,2% en de beleidsdekkingsgraad van 103,7% naar 108,3%.

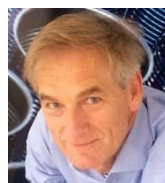
Aandelenmarkten zijn in de eerste helft van het jaar gestegen. De rente ging licht omhoog.

De stijging van de rente was gunstig voor de dekkingsgraad (hierdoor zijn de verplichtingen licht gedaald). De stijging van de aandelenmarkten was ook gunstig. Als gevolg hiervan steeg de dekkingsgraad aanzienlijk. De beleidsdekkingsgraad steeg ook maar, omdat dit een gemiddelde is, wel minder hard.

Bestuur 2017

Afscheid van de voorzitter.

Na 19 jaar als voorzitter heeft Woep Möller besloten zijn functie neer te leggen. Het fonds is hem veel dank verschuldigd voor zijn jarenlange bijdrage.

Hij wordt opgevolgd door John Vissers.

John is sinds 2011

lid van het bestuur van TDV. Hij maakt deel uit van het management team van Ardagh Group en is Hoofd Personeelszaken (Human Resources) wereldwijd.

Verder is mevrouw Margriet Bankers-Visser tot het bestuur toetreden als vertegenwoordiger van de werknemers. Margriet werkt bij Personeelszaken van Ardagh Group.

Actuele informatie

Actuele informatie over de financiële situatie van TDV kunt u vinden op www.sptdv.nl.

Daarnaast is Pensioenfonds TDV bereikbaar van maandag t/m vrijdag van 8.30 tot 17.00 op telefoonnummer 0570 - 682116 of per e-mail via pensioenen@sptdv.nl.

Meerjarenoverzicht

		2016	2015	2014	2013	2012
Aantal verzekerden per 31 december						
Deelnemers		961	970	996	1.032	1.021
Gewezen deelnemers		1.774	1.827	1.887	1.946	2.038
Pensioengerechtigden		2.899	2.960	3.055	3.147	3.229
		5.634	5.757	5.938	6.125	6.288
Pensioenen (x € 1.000)						
Premies en koopsommen		8.377	6.942	6.721	8.050	7.422
Gedempte premie		6.221	5.677	4.656	4.922	4.872
Pensioenuitkeringen		18.902	19.008	19.823	19.769	19.709
Pensioenvermogen ¹⁾		513.654	486.997	493.844	441.043	427.399
Technische voorzieningen ²⁾		477.083	452.597	441.659	388.924	406.002
Eigen Vermogen		36.571	34.400	52.185	52.119	21.397
Dekkingsgraad		107,7%	107,6%	111,8%	113,4%	105,3%
Vereiste dekkingsgraad		122,9%	123,0%	115,8%	116,2%	116,5%
Beleidsdekkingsgraad		103,5%	110,0%	113,5%		
Beleggingen (x € 1.000)						
Belegd vermogen		507.935	484.209	492.085	438.750	424.318
Beleggingsopbrengsten ³⁾						
- Direct		15.158	14.808	12.563	23.166	18.984
- Indirect		24.478	-7.355	54.844	3.336	46.702
Totaal beleggingsresultaat		7,9%	1,2%	15,4%	6,0%	17,5%
		2017	2016	2015	2014	2013
Pensioenuitvoeringsgegevens (x € 1)						
Salarisgrens	103.317	101.519	100.000			
Franchise	13.753	13.753	13.753	13.753	15.137	14.824
Pensioenpremie (% van pensioengrondslag)	28,9%	26,9%	23,8%	25,6%	32,7%	31,25%
Toeslagen per 1 januari						
- Deelnemers Ardagh	0,00%	0,00%	0,00%	1,25%	0,0%	0,0%
- Gewezen deelnemers	0,00%	0,00%	0,00%	1,25%	0,0%	0,0%
- Pensioengerechtigden	0,00%	0,00%	0,00%	1,25%	0,0%	0,0%

1) Pensioenvermogen is het totaal aan activa minus de schulden.

2) De technische voorzieningen zijn inclusief de voorziening voor de regeling Sociaal Plan en de voorziening voor herverzekerde rechten en is gebaseerd op de nominale marktrente per 31 december van het betreffende jaar.

3) Vanaf 2013 heeft er een verandering plaatsgevonden in de verdeling tussen directe- en indirecte beleggingsopbrengsten. Derhalve is er geen aansluiting met voorgaande jaarverslagen.